

ГОЛОВА ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

11/10-362

23.09.2016

Кабінет Міністрів України

Надсилаємо адресований Кабінету Міністрів України депутатський запит народного депутата України Долженкова О. В., оголошений на засіданні Верховної Ради України 23 вересня 2016 року, для розгляду і надання відповіді автору запиту і Верховній Раді України у встановлений чинним законодавством 15-денний термін.

Додаток: депутатський запит на 5 арк. у 1 прим.

А. ПАРУБІЙ

НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ УКРАЇНИ

ДОЛЖЕНКОВ ОЛЕКСАНДР ВАЛЕРІЙОВИЧ

01008, м. Київ, вул. М.Грушевського, 5

«22» вересня 2016 року

№ 25-182/2016

Кабінет Міністрів України

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2

копія: **Міністерство з питань тимчасово
окупованих територій і внутрішньо
переміщених осіб**

01008, м. Київ, вул. Грушевського, 12/2

**Міністерство регіонального розвитку,
будівництва та житлово-
комунального господарства України**

01601, м. Київ, вул. Велика Житомирська, 9

**Міністерство соціальної політики
України**

01601, м. Київ, вул. Еспланадна, 8/10

ДЕПУТАТСЬКИЙ ЗАПИТ

*Щодо відшкодування шкоди та
компенсації вартості зруйнованого або
пошкодженого майна на території
проведення антитерористичної операції*

З 14 квітня 2014 року на території Донецької та Луганської областей проводиться антитерористична операція. Більш ніж два з половиною років тому Україна зіткнулася із явищем масового вимушеного внутрішнього переміщення осіб. Через загрозу своєму життю, життю своїх рідних та близьких, через збройний конфлікт на сході України, близько двох мільйонів жителів цих регіонів вимушені були на невизначений час залишити свої домівки, роботу й навчання та виїжджати за межі області, з метою пошуку тимчасового житла, де б вони змогли почувати себе в безпеці, залишаючи при цьому майже все своє майно.

В результаті проведення антитерористичної операції у східних областях України, майну значної кількості фізичних і юридичних осіб на вказаних територіях було завдано шкоди.

До органів влади усіх рівнів надходять чисельні звернення про відшкодування шкоди, зокрема, але не виключно, і завданої житлу громадян.

Найбільш критично ця ситуація позначається у питаннях відшкодування шкоди за зруйноване чи пошкоджене житло, адже це ставить переважну більшість постраждалих осіб на межу виживання. Ті переселенці, котрі мешкали в районах, які на сьогодні під контролем української влади, могли б повернутись до своїх помешкань, але вони неспроможні відновити своє пошкоджене житло.

Питання компенсації за втрачене або пошкоджене майно сьогодні хвилює багатьох внутрішньо переміщених осіб. Деякі з них намагалися домогтись матеріальної компенсації від держави у судовому порядку, але ще більша кількість тимчасово внутрішньо переміщених осіб давно втратило надію на те, що їм взагалі хтось що-небудь компенсує. І не обов'язково йдеться про зруйнований будинок або квартиру. Дуже часті випадки пошкодження автомобілів та іншого рухомого майна переселенців під час обстрілів. Однак, як показує практика, переселенцям набагато легше знайти сили і можливості самостійно полатогдити поломку і компенсувати собі збиток, ніж домагатися справедливості і підтримки від держави.

Відповідно до оперативних відомостей Донецької та Луганської обласних державних адміністрацій про загальну суму збитків за зруйноване або пошкоджене майно, наданих під час засідання Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства, за час проведення антитерористичної операції об'єктам приватного житлового фонду і приватного домогосподарства в Донецькій і Луганській областях було завдано збитків на суму більш ніж у 2,4 млрд. грн.

У Донецькій області станом на 05 травня 2016 року загальна сума збитків за зруйноване або пошкоджене майно становить 1 884,4 млн. грн., загальна кількість пошкоджених або зруйнованих об'єктів – 9029. У тому числі: 838 будинків – комунальної форми власності, 24 – житлово-будівельних кооперативів, 42 – об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та 8125 приватних житлових будинків. Кількість людей, які залишилися без житла, води, газу, електроенергії тощо – 13,1 тис. осіб.

У Луганській області станом на 01 квітня 2016 року загальна сума збитків за зруйноване або пошкоджене майно становить 519,8 млн. грн., загальна кількість пошкоджених або зруйнованих об'єктів – 6857. У тому числі: пошкоджених об'єктів – 6310 (994 квартири та 5316 будинків); зруйнованих об'єктів – 547 (129 квартир та 418 будинків).

Оновлених даних, станом на вересень 2016 року немає, адже до цих пір не створено жодного реєстру та не ведеться облік збитків за зруйноване або пошкоджене майно за час проведення антитерористичної операції.

Дещо інші цифри про зруйноване (знищене) або пошкоджене житло наводить Міжнародна громадська організація «Луганське земляцтво», станом на початок 2016 року унаслідок проведення антитерористичної операції в Луганській області зруйновано та пошкоджено 6719 житлових будинків, у Донецькій області – близько 5500 житлових будинків усіх форм власності.

Однак, точних і підтверджених даних про кількість руйнувань та ушкоджень житлових помешкань, приватних будинків і господарських приміщень на сьогодні немає.

Незважаючи на це, даний факт не може бути підставою для виправдання бездієвості держави в питаннях захисту законних прав громадян України на володіння своїм майном. Проблема відшкодування збитків, завданих майну населення України внаслідок проведення антитерористичної операції, вже давно ввійшла до розряду найгостріших, адже це питання порушується ще з 2014 року, проте його розв'язання постійно відкладається і далі слів справа не йде.

На сьогоднішній день відсутній нормативно-правовий акт, який би регламентував порядок покриття витрат та відшкодування шкоди за зруйноване чи пошкоджене майно в результаті проведення антитерористичної операції у східних регіонах України.

Відповідно до статті 19 Закону України «Про боротьбу із тероризмом» від 20 березня 2003 року № 638-IV (із наступними змінами) (відповідно до цього закону 14 квітня 2014 року розпочалася антитерористична операція на сході країни), відшкодування шкоди, заподіяної громадянам терористичним актом, провадиться за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до закону і з наступним стягненням суми цього відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду, в порядку, встановленому законом. Відшкодування шкоди, заподіяної організації, підприємству або установі терористичним актом, провадиться в порядку, визначеному законом.

Проте такий закон досі не прийнятий, механізм відшкодування завданої шкоди відсутній. Відповідно, жодних гарантій, щодо допомоги особам з числа внутрішньо переміщених осіб, що втратили своє майно внаслідок проведення антитерористичної операції, на сьогодні, державою не передбачено.

Право власності є важливим атрибутом правової держави й демократичного суспільства. Воно закріплено в Конституції України, яка гарантує право власності й обов'язки власників (статті 1, 13, 41, 142, 143 Конституції України).

Згідно із частиною третьою статті 41 Конституції України, ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності. Тобто, якщо порушені конституційні права особи, суд повинен їх захищати, відшкодовувати завдані матеріальні збитки за рахунок держави на підставі Конституції України. Разом з тим, як вже зазначалося, стаття 19 Закону України «Про боротьбу з тероризмом» чітко визначає, що відшкодування шкоди, заподіяної громадянам терористичним актом, проводиться за рахунок коштів Державного бюджету України відповідно до закону і з наступним відшкодуванням суми такого відшкодування з осіб, якими заподіяно шкоду.

Таким чином, жоден законодавчий акт не звільняє державу від обов'язку відшкодування збитку в результаті військового конфлікту на сході України. Тим більше, що згідно зі статтею 56 Конституції України, кожен має право на відшкодування за рахунок держави чи органів місцевого самоврядування матеріальної або моральної шкоди, заподіяної їх незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю.

З ратифікацією Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, Україна визнала право на «мирне володіння майном» та відповідно до статті 1 Протоколу №1 до Конвенції визнала право на звернення фізичних та юридичних осіб до Європейського суду з прав людини за захистом своїх порушених прав та охоронюваних Конвенцією свобод, пов'язаних з реалізацією права власності. Стаття 1 Протоколу № 1 до Конвенції визначає, що кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. Ніхто не може бути позбавлений своєї власності інакше як в інтересах суспільства і на умовах, передбачених законом і загальними принципами міжнародного права.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 10 Закону України «Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб» № 1706-VII від 20 жовтня

2014 року у разі настання обставин, зазначених у статті 1 цього Закону, які спричинили масове (більше 100 тисяч осіб) переміщення громадян України, або у разі продовження дії обставин, зазначених у статті 1 цього Закону, понад 6 місяців Кабінет Міністрів України затверджує комплексні державні цільові програми щодо підтримки та соціальної адаптації внутрішньо переміщених осіб із визначенням джерел та обсягів фінансування, контролює їх виконання.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року №1002-р було затверджено «План заходів з організації відновлення пошкоджених (зруйнованих) об'єктів соціальної та транспортної інфраструктури, житлового фонду й систем забезпечення життєдіяльності на території Донецької та Луганської областей» (далі – План заходів).

Відповідно до пункту 2 цього Плану заходів, було доручено Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерству соціальної політики України, Міністерству економічного розвитку і торгівлі України, Міністерству юстиції України, Міністерству фінансів України підготувати й внести на розгляд Кабінету Міністрів України проекти нормативно-правових актів, зокрема щодо затвердження порядку надання грошової допомоги та відшкодування шкоди особам, які постраждали під час проведення антитерористичної операції у Донецькій та Луганській областях. Термін виконання відповідного пункту Плану заходів – жовтень 2014 року, однак, такого порядку досі затверджено не було. Отже, Кабінету Міністрів України та профільним міністерствам не вистачило більш ніж півтора року на те, щоб розробити й затвердити порядок, за яким постраждалі особи мали б змогу отримати відшкодування завданої їм шкоди.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р затверджено «План заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», яким доручено Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України разом з низкою інших органів центральної виконавчої влади та обласними державними адміністраціями у III кварталі 2016 року розробити порядок надання компенсацій за майно, що було пошкоджене в результаті проведення антитерористичної операції.

На даний момент, незважаючи на тривалість конфлікту на сході України та постійно зростаючу кількість внутрішньо переміщених осіб та кількості зруйнованого майна і завданих збитків у зв'язку із проведенням антитерористичної операції, подібний правовий акт в Україні відсутній.

Проблема відшкодування шкоди та компенсація вартості зруйнованого та пошкодженого майна у зв'язку із проведенням антитерористичної операції на сході України, потребує цілеспрямованої та системної роботи з боку держави, яка повинна мати прозорий алгоритм та дієвий механізм організації компенсаційних виплат потерпілому населенню.

Враховуючи вищевикладене, задля захисту конституційного права громадян та посилення соціального захисту осіб, що постраждали під час проведення антитерористичної операції на сході України, керуючись статтями 7, 15 Закону України «Про статус народного депутата України» від 17.11.1992 року № 2790-XII (із наступними змінами), **прошу надати інформацію:**

- щодо даних про кількість руйнувань та ушкоджень житлових помешкань, приватних будинків і господарських приміщень станом на вересень 2016 року в Донецькій і Луганській областях та щодо загальної суми збитків за зруйноване або пошкоджене майно;

- щодо виконання пункту 2 «Плану заходів з організації відновлення пошкоджених (зруйнованих) об'єктів соціальної та транспортної інфраструктури, житлового фонду й систем забезпечення життєдіяльності на території Донецької та Луганської областей», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 року №1002-р;
- щодо виконання відповідного пункту «Плану заходів з реалізації Національної стратегії у сфері прав людини на період до 2020 року», затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2015 року № 1393-р;
- щодо проведених заходів з метою розробки та запровадження механізму відшкодування шкоди та порядку надання компенсацій за майно, що було пошкоджене в результаті проведення антитерористичної операції на сході України з початку проведення антитерористичної операції (з 14 квітня 2014 року) і по сьогоднішній день.

Про результати розгляду депутатського запиту прошу повідомити у встановлений законодавством строк.

З повагою

О. В. Долженков
посв. № 182